

Психологія. Сучасні тенденції в методології психологічних досліджень

Сербіновська Наталія В'ячеславівна

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ МАЛЮНКОВИХ ТЕХНІК

На сучасному етапі розвитку практичної психології, психологічної служби системи освіти актуальним є питання пошуку й розробки нових методів надання психологами допомоги дітям й дорослим. Психологічна діагностика пропонує великий арсенал зарубіжних й вітчизняних методів дослідження особистості відповідно меті обстеження. Але не завжди вони допомагають психологові вирішити поставлені завдання. Так, наприклад, деякі зарубіжні тести інтелекту не адаптовані до особливостей вітчизняного культурного, мовного середовища, що надто ускладнює ефективність дослідження. Деякі методики потребують довго часу виконання піддослідним й тривалої обробки результатів психологом, що за умов сучасного навчального закладу стає неможливим. Діагностичні методи й прийоми повинні вирішувати розвивальні й корекційні завдання, а не використовуватися тільки з пізнавальною метою. Л. Терлецька стосовно даної проблеми наголошує: «У межах психологічної служби не може йтися про психодіагностику поза розвитком або корекцією». Тільки за таких умов буде досягнута ефективність надання спеціалістом психологічної допомоги. Саме такими методами діагностики є проєктивні графічні методики, що стали популярними порівняно недавно, в 50-х роках ХХ століття, і увійшли до класичних діагностичних засобів. Малюнкові тести здебільшого використовують для дослідження дітей. Ще на початку ХХ століття виник інтерес до дитячого малюнку у російських вчених В.К. Воронова, Ф. Чада, О.М. Кучаєнка, І.Д. Єрмакова, П.І. Коропова, Я.М. Когана, М.О. Рибнікова. А в кінці ХХ століття проблемі застосуванням малюнкових технік для дослідження особистості присвячені праці багатьох відомих вчених Ю.С. Савченко, Г.Т. Хоместаускас, В.С. Мухіна, О.С. Романова, О.Ф. Потьомкіна, Т.С. Яценко та ін.

Малюнок та його подальша інтерпретація стали широко розповсюдженими так як прості у застосування, цікаві для виконання піддослідним, мають тестову інтерпретацію, носять терапевтичний ефект, базуються на проєктивному підході, що забезпечує захищеність автора малюнку і т.д. Для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку проєктивні графічні методики взагалі є основними. Але необхідно звернути увагу на використання графічних методик для дослідження дорослих. На жаль, малюнкові техніки більше використовуються психологами на арт-терапевтичних заняттях, а не як самостійний діагностично-корекційний засіб. Комплекс тематичних психомалюнків, розроблений академіком, професором, доктором психологічних наук Т.С. Яценко дозволяє вивчати витoki особистісної проблематики піддослідного та коректувати її наслідки завдяки усвідомленню дії несвідомого. Символьна інтерпретація зображуваного матеріалу відбувається у діалозі з автором малюнку, який є основним інструментом глибинно-психологічної корекції. Саме у діалозі відбувається наповнення індивідуально-неповторним змістом символів малюнку. При тестовому підході до інтерпретації малюнку не враховується бачення образу самим автором, що не сприяє глибинному пізнанню. Тематика малюнків (всього 38) торкається різних сторін життя особистості і дозволяє суб'єкту виразити власне відношення до дійсності, передати за допомогою графічних образів емоційні переживання, а створюючи зображення розрядити психологічну напругу. Отже, комплекс тематичних психомалюнків є ефективним діагностико-корекційним методом у роботі психолога. Базуючись на проєктивному підході, він створює можливості для пізнання несвідомої сфери через свідому, тобто у цілісності її проявів. Психоаналітична інтерпретація символів забезпечує глибинно-психологічну корекцію суб'єкта, так як здійснюється у психокорекційному діалозі психолога та автора малюнку. Все це створює умови дослідження індивідуальної неповторності психіки в багатстві її проявів, та підкреслює значні переваги проєктивних малюнкових технік в порівнянні зі стандартизованими тестовими методиками.

Література:

1. Психологія розвитку духовності: засобами психокорекції малюнком. – К.: Главник, 2008. – С. 144.
2. Яценко Т.С. Теорія і практика групової психокорекції: Активне соціально-психологічне навчання: Навч. посіб. –К.: Вища шк., 2004. – 679 с.